

TABASALU LASTEAED TIBUTARE KONKURSI TÖÖ

TABASALU 2018

MEIE TIBUTARE

Muusika: B. Veemaa

Sõnad: K. Kollom

*Tibutare on me kodu,
siis kui emme-issi töö.
Siin me päevad läevad ruttu
mängu-, laulu-, tantsuhoos.*

Refrään:

*Lasteaed on parim paik,
sest me rõõmsalt üheskoos.*

*Tibutares, Tibutares,
emme-issi tibud koos.*

*Tibutares sõpru palju –
suured-väiksed kaaslased.
Ümbritsev ja kaunis loodus
sõbraks saab meil õppides.*

Refrään:

*Kooliaeg kui kätte jõuab,
suureks saanud oleme.*

*Tibutaret meenutame
ikka soojalt südames.*

Refrään (2x)

Tabasalu lasteaed Tibutare logo tutvustus

Tabasalu Lasteaed Tibutare logo annab kõigile sihtgruppidele ülevaate, milline on Tabasalu Lasteaed Tibutare ja mis on õppeasutuse peamised sihid. Logo valmis 2015. aastal lasteaia 45. juubeliks ja logo autor on kunstiõpetaja Ave Peebo.

Logol on 4 tibu, mis sümboliseerivad lasteaia rühmade 4 vanusegrupi komplekteerimise põhimõtet: 3-4-aastased, 4-5-aastased, 5-6-aastased ja 6-7-aastased.

Tibude tare vundamendiks on asutuse nimi: 48 aastat kogemust, hea maine Harku vallas (*meie lapsevanemad on paljuski meie vilistlased, kes toovad ka oma esimese, teise ja ka järgneva lapse just meie lasteaeda*).

Katuseks on kujundatud meie 2 põhisuunda: **OLEN HOOLIV KAASLANE**-väärtuskasvatuse prioriteet alates 2012. aastast ja **TERVELT JA TARGALT SUUREKS**-tervislike eluviiside propageerimist ja tervise toetamist väärtustame Tervist edendava lasteaiana alates 2010. aastast.

Logo taustal on kujutatud loodust: meie lasteaias väärtustatakse õues õppimist, keskkonnaharidust, loovust, koostööd erinevate huvigruppidega. Igal asjal on aga oma tähenduslik mõte: pilved kui loovad tegevused tähistab kunstiõpetuse süvasuunda, mida on kasutatud juba 30 aastat; sinine taevas tähistab digiharidust ja selle kasutamist, vabadust ise luua ja programmeerida; tihe muru ja erinevad värvid looduses tähendavad koostööd eri sihtgruppidega, mis on kasuks meie laste arengu toetamisele. Üheks koostöö viisiks on meie ajaleht Kuldmuna, mille kaudu teeme nähtavaks meie igapäevaelu lapsevanematele, pidajale, laiemale üldsusele.

Lisaks oleme välja töötanud ka Tabasalu Lasteaed Tibutare väärtuskasvatuse logo, mida kasutame töötajate tunnustamisel väärtustest lähtuva tulemusliku töö eest. *Konkursitöö valdkondades kasutatud värviline tekst näitab seost meie põhiväärtustega (värvid nagu vihmavarju logol).*

LASTEIA TUTVUSTUS

Tabasalu Lasteaed Tibutare on alusharidust andev õppeasutus (tegutseb aastast 1970), mis asub Tabasalu aleviku südames: Lasteaia 7, Tabasalu, Harku vald.

Lasteiaiperre kuulub 39 töötajat, kes kõik annavad oma hooliva panuse 171 (8 rühma) lapse õpetamiseks, kasvatamiseks.

LASTEIA ERIPÄRA

Tabasalu lasteaed Tibutare on mitmekülgse õpi- ja kasvukeskkonna (*õuesõpe, lõimitud tegevused, individuaal- ja grupitöö, lugemispesad, loovust arendavad ja looduslikud materjalid, mängulisus*) ja erinevate õpivõimalustega (*Samm-Sammult sotsiaalsete ja õpioskuste õppemethodika, TEL (tervist edendav lasteaed liikumine), digiharidus lastele (robotika, pörandarobotite programmeerimine jne), kunsti süvasuund, väärtuskasvatus*) turvaline lasteaed, kus töötab lastest hooliv, kokkuhoidev ja edumeelne meeskond, kes koostöös peredega õpetab ja toetab loova, avastus- ja õpihimulise, tervisest ja väärtushinnangutest lugupidava lapse mitmekülgset arengut, tutvustades oma tööd ka teistele Harjumaa lasteaedade õpetajatele, praktikantidele ja täiendõppegruppidele üle Eesti Vabariigi.

1. Tabasalu lasteaed Tibutare praktiseerib alates 2014 teaduspõhist [õpi-ja sotsiaalsete oskuste õppemethodikat „Samm-Sammult“](#), (methodika tutvustust loe: <http://samm-sammult.ee/>), mis on üheks osaks meie väärtuskasvatuse süvasuuna õppetegevustes, milles ollakse Eesti Vabariigis [ekspertlasteaed](#).
2. Aastast 2010 kuulub Tabasalu lasteaed Tibutare Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku. Meie lapsed õpivad palju värskes õhus (õuesõpe 1-2 korda nädalas, lisaks 1 liikumistegevus nädalas õues), praktiseerime aktiivset liikumist ja sporti (südamematkad, õppekäigud loodusesse, spordivõistlused- valla, maakonna ja üle-eestilised), õpetame lapsi väärtustama tervislikku toitu: meil on Pria puu-ja juurviljaprojekt, Pria piimaprojekt, korraldame iga-aastaselt leivapäeva ja teisi tervislikku toitumist innustavaid ettevõtmisi.
3. Aastast 1988 on Tibutare lasteaia [kunstiõpetuse süvasuund](#), kus eriõpetaja käe all saavad lapsed arendada oma loovust, kasutades sellest [kunstimaailma võluseid](#).
4. Lasteaia eripäraks on ka [digihariduse](#) võimaluste aktiivne kasutamine õppetöös. Kõik koolieelikud õpivad alagruppides robotikat, programmeerivad pörandarobotit BeeBot, kasutavad interaktiivse tahvli võimalusi.
5. Lasteaed on avatud tutvustama oma tegemisi vanematele ja laiemale üldsusele. Alates aastast 2009 ilmub igakuine lasteaia ajaleht Kuldmuna, mis on kättesaadav elektrooniliselt lasteaia kodulehel lingilt: <https://tibutare.edu.ee/kuldmuna-meie-infoleht>.

Lasteaia pürgimused uueks arengukava perioodiks:

[Hoolides endast ja kaaslasest tibusammul](#) loovuse, [tarkuse](#) ning [ettevõtlikkuse poole](#).

Tabasalu lasteaed Tibutare MISSIOON

Harku vallas pikkade traditsioonidega alusharidust võimaldava õppeasutusena:

- toetab professionaalsel tasemel ja hoolivusega lapse mitmekülgset arengut mängulises ja sõbralikus õhkkonnas;
- loob lastele soodsa keskkonna tervislike eluviiside, väärtushinnangute ja eluks vajalike toimetuleku oskuste omandamiseks koostöös personali ja peredega.

VISIOON

Tabasalu lasteaed Tibutare on kogukonnas kõrgelt hinnatud õppeasutus, kus:

- lapsed kasvavad turvalises ja arenguvõimalusi pakkavas õpikeskkonnas positiivse ellusuhtumisega, hoolivateks ning tervislike eluviise väärtustavateks õpihümnuliseks ja ettevõtlikeks inimesteks;
- lapsevanemad on aktiivselt kaasatud lapse õnneliku ja arengut soodustava lapsepõlve kujundamisse;
- tugev ja ühtne meeskond on pühendunud, väärtustatud ja pidevale arengule orienteeritud;
- koostöö erinevate huvigruppidega toetab organisatsiooni eesmärkide saavutamist.

VÄÄRTUSED

Tabasalu lasteaed Tibutare põhiväärtused on:

- hoolivus
- tervislikkus
- avatus/koostöö
- järjepidevus/traditsioonide austamine

Põhiväärtuste elluviimiseks:

Hooliv tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- märkab enda kõrval teist inimest, on valmis kaaslast ära kuulama ja toetama;
- loob üksteist arvestava, mõistva, väärtustava ja toetava õhkkonna (on ise positiivne, otsib lahendusi olukordadele);
- lähtub igapäevases käitumises kokkulepitud reeglitest (lasteaia kodukord, rühmareeglid, põhiväärtuste lahti mõtestatus).

Tervist väärtustav tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- hoolib enda ja teiste tervisest ja viibib lasteaias tervena;
- on eeskujuks ja innustab ka teisi tervisliku eluviisi põhimõtteid järgima: igapäevane värskes õhus aktiivne liikumine ja õppimine, tervisliku toidu söömine, positiivset suhtlust soodustav käitumine, töö/õppimise ja puhkuse tasakaalu hoidmine;
- suunab kaaslast tegema valikuid, mis õpetavad teda oma tervist hoidma ja head enesetunnet saavutama.

Koostöövalmis ja ettevõtliku suhtumisega tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- on valmis tegutsema ühtse meeskonnana, kel on tahe mõista kaaslaste ootusi ja otsida kompromisse olukordade lahendamiseks, parema tulemuse saavutamiseks;
- innustab kaaslast ühisteks ettevõtmisteks, jagades selleks informatsiooni, vahendeid, kaasates ja kokku leppides tegevustes, vastutuses;
- otsib võimalusi koostgevuste algatamiseks, koostööd toetavate kokkulepete sõlmimiseks.

Järjepidevust ja traditsioone austav tibatarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- peab au sees Tibutares väljakujunenud traditsioone ja rahvakalendri tähtpäevade, kultuuripärandi traditsiooniliste ettevõtmiste toetamist (korraldab, osaleb, kaasab teisi);
- loob võimalused usalduslikuks õhkkonnaks lasteaia ja perede vahel organiseerides meie-tunnet toetavaid ühistegevusi;
- tutvustab lasteaia traditsioone, head praktikat ja julgustab kaaslast algatama tegevusi, mis aitavad kaasa Tibutare kokkuhoidva, usaldusväärse, lapsesõbraliku, hooliva kultuuri tugevnemisele.

LASTE JA ÕPETAJATE ARV

Tabasalu Lasteaed Tibutares on 2018/2019 õppeaasta seisuga 171 last ja 24 õpetajat (kahes rühmas töötavad mõned õpetajad osakoormusega).

Meie lasteaia lapsed on meile kõik erilised. Ühest meie põhiväärtusest hoolivus tulenevalt püüame selgitada välja kõigi laste erinevad vajadused, huvid, tugevused ja arenguvajadused koostöös lastevanemate, õpetajate ja spetsialistidega.

Rühmade koosseisus on ka 1 diabeeti põdev laps ja 2 HEV (haridusliku erivajadusega) last, kes vajavad erilist tähelepanu ja koostöövõrgustikku neile parimate tingimuste loomisel lapse arengupotentsiaali realiseerimiseks.

Leiame, et vanuses 3-7 on laste huvid ja anded alles kujunemas. Selleks, et iga laps saaks oma huvist või ootusest lähtuvalt oma tõelise huvitegevuse leida, pakume erinevaid huvitegevuse võimalusi lasteaia kohapeal ([huvitegevus](#)). Huvihariduse pakkumisel lähtume siiski ka lasteaia õppetegevuse süvasuundadest (terviseedendus) ja põhiväärtustest (tervislikkus, koostöö, avatus).

VALDKOND: LAPSE ARENGULINE VAJADUS**PÖÖRATAKSE TÄHELEPANU LASTE SOTSIAALSETE OSKUSTE ARENDAMISELE**

Oleme Lapse arengu toetamise väärtuskasvatuse aspekte analüüsinud ka 2012; 2013. ja 2015. aasta Hea lasteaia mudeli konkursitöodes (2013a ja 2015a korral saime tiitli „Hea Lasteaia Rajaleidja“), seega on hea näha arenguid ja muutusi teema käsitlel ja vaadata, kas kavandatu on andnud oodatud tulemusi, millised on seosed tegevuste ja tulemuste vahel.

Oleme Tibutare väärtuskasvatuse arendamisel teinud läbi aastate suure arengu. Ise oleme väga õnnelikud väärtuskasvatuses kasutatavate mitmekülgsest õppemetoodikate rakendamisest: väärtuskasvatus Tarkuseterade metoodikal, kasutades eesti vanasõnu; õpi - ja sotsiaalsete oskuste teaduspõhise rahvusvahelise õppeprogrammi „Samm- sammult“ rakendamine kõigis 8-s rühmas (ja selle mõjususe süsteemset analüüsimist), meie lasteaias välja töötatud 2 [väärtustemängu](#) osas, mille abil saavad lapsed lahendada koos õpetajaga erinevaid situatsioone ja teha väärtustest lähtuvaid otsuseid, arutada erinevate käitumiste mõju üle.

Mis eesmärgil lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Millistest lasteaia põhiväärtustest lähtuvalt valitud aspektiga tegeletakse?

Sotsiaalsete oskuste arendamisega tegeleme eelkõige kasutades meie lasteaias kokku lepitud põhiväärtuste kaudu. Hoolivus on meie lasteaia esimene põhiväärtus. [Põhiväärtused](#) on meil meeskonnaga lahti mõtestatud ja käitumuslike kokkulepetena sõnastatud 4 aastat tagasi. Rühmad arutavad uue rühma tulekul koosolekul läbi lasteaia põhiväärtused ja rühma väärtused, et rühma väärtused ühtiksid põhiväärtuste ja nende põhimõtetega. Õppeaasta alguses lastevanemate koosolekul arutletakse väärtuste üle, millised väärtused on rühmas ja kas ja mida muuta.

2018.-2021. aasta arengukava motoks on „**Hoolides endast ja kaaslasest tibusammul** (arvestame iga lapse arengutempoga, individuaalsusega ja pakume talle väljekutset võimaldavat ning innustavat õppimist, eduelamust) **loovuse, tarkuse ning ettevõtlikkuse poole**“. Luues lastele keskkonna, kus ta saab areneda omas tempos oma võimetele kohaselt olles õnnelik ja hooliv, kasvab temast tark ja ettevõtlik laps. Tabasalu Lasteaed Tibutare on kogukonnas kõrgelt hinnatud õppeasutus, kus lapsed kasvavad turvalises ja arenguvõimalusi pakkavas õpikeskkonnas positiivse ellusuhtumisega, hoolivateks ning tervislike eluviise väärtustavateks õpihimulisteks ja ettevõtlikeks inimesteks. Selleks, et tagada head kvaliteeti ja õppe- ja kasvatustöö rahulolu meie eripärade näol, toimub arengukava eesmärgina Tabasalu Lasteaed Tibutares õhinapõhine õpe ning laste ja töötajate arengut toetav, laste eripärasid arvestav õppimismetoodika ja -kultuur. Kõige olulisemaks väärtuseks peame hoolivust, mida lastes püüame ka suunata.

Hooliv tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- märkab enda kõrval teist inimest, on valmis kaaslast ära kuulama ja toetama;
- loob üksteist arvestava, mõistva, väärtustava ja toetava õhkkonna (on ise positiivne, otsib lahendusi olukordadele);
- lähtub igapäevases käitumises kokkulepitud reeglitest (lasteaia kodukord, rühmareeglid, põhiväärtuste lahti mõtestatus).

Kuidas valitud aspektiga Tibutare lasteaias tegeletakse?

Tabasalu Lasteaed Tibutare rakendatakse väärtuskasvatuse ühe õppemeetodina [Samm-Sammult õppeprogrammi](#). Antud õppeprogrammi väljunditena arenevad õpi-, sotsiaalsed ja emotsionaalsed oskused ning ühtlasi rakendatakse meetodi kaudu ka meie lasteaia põhiväärtuste rakendamist (hoolivus – näen ja märkan sõpra; tervislikkus – lapse arengu tähtsaks osaks on emotsionaalne tervis ja emotsionaalsed oskused; järjepidevus ja traditsioonid – nagu ütleb vanasõna „Kordamine on tarkuse ema“, iganädalaselt läbitakse mõni peatükk läbi erinevate mängude ja tegevuste, vajadusel korraldatakse teemat; koostöö – lapsed õpivad koos tegutsema ja abi paluma). Samm-sammult meetodika kasutamist on mitmetel konverentsidel meie õpetajad kogemusi jaganud. Oma rühma näited pani kirja [Piilude](#) rühm ja [Kröllide](#) rühm (2. näide). Lisaks Samm-sammult meetodika sotsiaalsete oskuste arendamisele kasutame ka väärtuste õpetamist vanasõnadega väärtuste hoidiste õpivara kaudu (täpsemalt valdkonnas Lapse arenguline vajadus), Tibutare lasteaia poolt koostatud 2 väärtustemängu väärtuste kinnitamiseks. Ei saa mainimata jätta ka dramatiseeringut, vestlusi ja (rolli)mängu, mis on tavapärane osa laste igapäevaelust ja õppe- ja kasvatustööst. Lastevanemate poolt on läbi aastate saanud tunnustust Naksid rühma omapärane [vanasõnade](#) ja luule vormis tekstide kasutamine.

Kuna laste arengu toetamisel mängib tähtsat rolli koostöö lasteasutuse ja kodu vahel, oleme kaasanud ka vanemaid väärtuste kujundamisesse. Koostöö eesmärgiks on ju pere ja lasteaia kasvatuspõhimõtteid läbi arutada ja suunamisel ühtlustada. Nimelt oleme uurinud peredelt ootusi hooliva ja tervistväärtustava käitumise osas. Näiteks pannakse rühma koosolekul kirja nende jaoks olulised väärtused, mida laste kasvatamisel peaks jälgima. Muumide rühm pani kirja oma [lähenemisviisi](#) väärtuste arendamisel läbi koostöö. Uued pered, kelle laps on tulnud rühma, saavad täitmiseks „Tere, mina siin!“ ankeedi, kus tahetakse ka teada vanemate ootusi väärtuste ja väärtuskasvatuse osas. **Väljavõte küsitlusvormist: Millised väärtused on Teie jaoks kõige olulisemad lapsele õpetada?** Seejärel vesteldakse uue perega, tutvustatakse lasteaia põhiväärtusi ja eripärasid (süvendatud sotsiaalsete oskuste õpetamine väärtuskasvatuse kaudu) ning lepitakse kokku, mis on need peamised ootused lapse sotsiaalsete oskuste suunamisel, millistel väärtustel põhinevad käitumisotsused on olulisemad. Kui lapse toimetulekus teiste lastega tekivad raskused, siis vestlusel perega tullakse uuesti nende kokkulepete ja väärtuspõhise käitumise juurde, milles alguses kokku lepitati. Arutatakse ja lepitakse kokku, millised kokkulepped ja reeglid lapsega sõlmida nii lasteaias kui kodus, et oodatav sotsiaalne oskus kujuneks ja mõlemale osapoolle olulised väärtused saaksid rakendatud.

Õpetame ja suuname lapsi olema hoolivad, austama nii ennast kui kaaslasi lasteaia traditsioonide ja ühisürituste kaudu, kus alati hoolivuse tähendust lastele mõtestame erinevate tegevuste kaudu. Olgu seda siis ühisüritused saalis või õues, osalemine lastevanematega talgutel või teiste lasteaedade mängupäevadel. Sõpru tunnevad Tibutare lapsed kõikjal ära, seda tänu ühistele tegemistele. Näiteks **Iga-aastaseks traditsiooniks on uute Tibutarelaste vastuvõtt**: koolieelikud (6-7 aastaste lapsed) võtavad vastu äsja lasteaeda tulnud väikesed 3-4 aastased sõbrad. Koolieelikud valmistavad oma väikesele sõbrale tunnistuse või kingituse ([Kiisude loendus](#) lk 27-28), kingituste üleandmine toimub pidulikult kogu lasteaiapere ees Mihklipäeva peol saalis, kus toimuvad ka toredad tantsu- ja liikumismängud. Sellel õppeaastal said Mikid ise õpetada uutele Muumide lastele [mängu](#). Selle lähenemise mõtteks on suunata suuremaid lapsi märkama väiksemate vajadusi ja neid toetama. Samuti õpetame selle kaudu suurematel võtma vastutavat rolli, juhendaja rolli, kui sotsiaalset oskust. Selleaastane uuendus, kus koolieelikud ise viisid mänguhommikut läbi näitas, et lapsed olid väga rõõmsad oma toimetuleku üle ja

eduelamus paistis kõigi silmist välja.

Kuid kaaslasest hoolimine ei ole Tibutare laste jaoks ainult millegi jagamine või mängus osalemine. Näiteks rühmade koosseisus on ka 1 diabeeti põdev laps ja 2 HEV (haridusliku erivajadusega) last, kes vajavad erilist tähelepanu ja koostöövõrgustikku neile parimate tingimuste loomisel lapse arengupotentsiaali realiseerimiseks. Sellised erilised lapsed on võetud rühmas vägagi omaks ning on näha muutuseid mõlemates osapooltes: *lapsed õpivad olema hoolivamad, tähelepanelikumad, empaatilised. Nad märkavad ja hoolivad, lasevad olla neil sellisena nagu nad on. Kasu on mõlemapoolne, sest ka erivajadusega laps areneb tavalapsi jälgendades ja tavalastel areneb hoolivus, empaatia, sallivus endast erinevate laste suhtes ja ka omavahel. Ka diabeeti põdev laps on rühmas väga hästi vastu võetud: rühmakaaslased panevad ka ise tähele, kui aparaat annab suhkrunäidust märku, teinekord on lapsed nõus temaga koos jooksmas minema kui suhkrunäit liiga kõrgele kerkis, sest nii on ju lõbusam!* Selleks, et erivajadusega last toetada, on soovijad õpetajad saanud osaleda koolitustel, tehakse koostööd valla spetsialistiga ja oma maja logopeediga. Kahjuks eripedagoogi majas pole, ehkki on olnud avatud konkurss kandideerimaks.

Lapse sotsiaalsete oskuste arendamiseks kasutatakse Võrumaa ja Harjumaa haridusasutuste vahelises ühisprojektis loodud materjale „Koolivalmidust toetavad sotsiaalsete oskuste [õppemängud](#)“. 2-aastase pedagoogide võrgustikutöö projekti raames koostatud kogumik (projekti juhiks oli meie juht Reeli Simanson) sisaldab õppemängusid, mille kaudu saab rühmas mänguliselt lapse sotsiaalset arengut toetada ja hinnata. Lisaks sellele kasutatakse koolieelikute sotsiaalsete oskuste analüüsimiseks ja hindamiseks Kristi Kirbitsa sotsiaalsete oskuste hindamise mängu. „Reis mööda põnevaid teid. Mäng 6-7 aastaste laste sotsiaalsete oskuste hindamiseks (Koolibri 2014). Ka see õpivara kasvas välja just antud Harjumaa ja Võrumaa pedagoogide võrgustikutöö projektist (Kirbits kirjutab sellest ka raamatu eessõnas).

Mängu läbiviimisel kasutame lähenemist, kus lapsed on kuni 8 lapselises grupis, muusikaõpetaja viib läbi ja rühmaõpetajad on vaatlejad, kes teevad märkmeid laste tulemuste, käitumise, otsuste osas. Tulemusi kasutavad õpetajad koolivalmiduskaardi koostamisel ja vanematega arenguestlustel.

Kuid mitte ainult mängukaaslaste kaudu ei arendata meil lastes hoolivust. *Oleme alati südamega asja sees ja aitame ka neid, kes abi vajavad.* Olgu seda siis meie **keskkond** (läbi aastate on Tibutare osalenud Kүүnlaht kampaanias), teised abivajajad **lapsed** (Omniva „Mõmmiku kodu“ kampaanias osalenud Mikid ja [Sipsikud](#) lk 14) või **loomad** (Mikide [korjandus](#) lk 13-14 Tallinna Varjupaiga loomadele, igatalvine aiasaaduste korjandus metsloomadele). Oleme ka **rahvusvahelisel tasandil näitanud välja hoolivust lastekodulaste suhtes**: mänguasjade kogumine [Mali](#) lastekodulastele, mille üheks algatajaks oli Muumide rühma lapsevanem Kristo Pals.

Millised on valitud aspektiga tegelemise tulemused?

Laste sotsiaalsete oskuste hindamise mängu oleme kasutanud juba 4 aastat ja tulemuste põhjal võib pidada laste sotsiaalseid oskusi väga heaks. Laste sotsiaalsete oskuste suunamise tulemusi jälgime üheltpoolt iga lapse individuaalse arengu analüüsi käigus ja koolieelikutel siis K. Kirbitsa grupimängu vaatluse, analüüsimise kaudu. Mis järeldusi oleme teinud selle grupimängu vaatluse puhul:

- kui alguses rühmaõpetajad arvasid, et nad tunnevad oma lapsi nii hästi, et neile midagi üllatavat ei tule, siis alati on nad öelnud, et nad on avastanud hoopis uusi tahke oma rühma lastel (kui tegevust viis läbi teine inimene ja laps oli uues)

situatsioonis). Vt ühe aasta [koondanalüüsi](#);

- oleme lastega teinud täiendavalt erinevaid mänge, mis arendavad sotsiaalseid oskusi, mis on osutunud nõrgemaks.

Meie lasteaed on olnud alati avatud ka õpetajateks õppijate uuringute läbiviimise kohaks. Näiteks 2017 kevad viis Tallinna Ülikooli üliõpilane Merle Västra läbi oma uuringu oma lõputöö koostamiseks teemal "Õpetajate ja laste arvamus programmi "Samm-sammult" sobilikkusest 6.-7. aastaste laste sotsiaalsete oskuste arendamisel ja kooliks valmistumise toetamisel". Valimisse valis ta lapsed kolmest lasteaiast, kust ühes ei tegeletud eraldi sotsiaalsete oskuste suunamisega, meie lasteaed kui Samm- Sammult metoodika rakendaja ja kolmas lasteaed Kiusamisest vaba lasteaed metoodika kasutamise lasteaed. Antud uuringu põhjal osutusid parimaks just meie lasteaiast laste tulemused- seega võime usaldada kasutatavat metoodikat laste sotsiaalsete oskuste arendamisel.

Milline on positiivne mõju lapsele? Milliste andmete põhjal saate järeldusi teha?

Iga rühma lapsed on erinevad ja neid lapsi tunnevad kõige paremini õpetajad ja lapse vanemad. Kuna õpetaja otsustab oma rühmasiseselt vastavalt laste arengule, eripäradele ja huvidele õppe- ja kasvatustöö metoodikad ja kasutamise viisid, võib õppeaasta analüüsi ja koolieelikute testi tulemuste põhjal öelda, et väärtuskasvatust ja Samm-Sammult metoodikat kasutades õpivad lapsed mõistma mõistet oma, võõra ja ühine. **Lapsed teevad vahet heal ja halval käitumisel pildimaterjale analüüsides. Lapsed oskavad märgata abivajajat ja talle abi pakkuda. Lapsed oskavad kaaslastega kokkuleppele jõuda ja tekkinud konflikte lahendada** (seda õpetaja jälgimise ja juhendamise korral) ja **enamus lapsi on üsna julged omavahel suhtlema. Mõnel lapsel oli raskusi mõistmisel ja kirjeldamisel, mille poolest inimesed erinevad üksteisest.** Osadel lastel oli raskusi erinevate emotsioonide mõistmise ja emotsioonist lähtuva käitumise välja pakkumisega, samuti oli mõnel raskusi mängureeglite järgimise ja täiskasvanute juhiste kuulamisega. Veidi raskemaks osutusid laste loovvõimed - oskus kehastada end erinevates rollides juhusliku valimi näol saadud rühmakaaslaste seltsis.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Samm-sammult metoodika tulemusena on lapsed hakanud märkama teiste tundeid ning neid ka sõnaliselt nimetama. Lapsed oskavad ka abivajajat toetada ja haiget saanut lohutada. Lastele õpetab teineteisest hoolivust ka selline hea praktika, et alati, kui midagi juhtus, siis arutatakse koos lapsega, miks see juhtus ning mis võib olla sellise käitumise tagajärg.

Üldiselt annab õpetaja lapse arengu hindamise ja vaatluse teel tagasisidet, milline on muutuste mõju lapse arengus ja kuidas rühma tasandil asja paremaks muuta. Selleks toimub ka iga õppeaasta lõpus pedagoogiline nõupidamine, kus iga rühma õpetajad tutvustavad oma õppeaasta analüüsi, selle kokkuvõtet ja positiivseid/parentuskohti vajavaid näiteid.

Lapse arengu hindamise protsessi on kaasatud ka vanemad läbi koosolekute, arenguveestluste ja vaba vestluse õppeaasta jooksul. Üheks kaasamise võimalusena on koolieelikute vanematele loodud [küsimustik](#) (lk 1-2), mis tuleks kodus täita ja arenguveestlusele kaasa võtta, kui analüüsitakse koolivalmidustesti tulemusi ja hinnatakse lapse arengut.

Väljavõtte lastevanemate rahulolu-uuringust: Lasteaias pannakse suurt rõhku sotsiaalsete oskuste arendamisele. Inimlik suhtlus laste, õpetajate ja vanemate vahel, kellelegi ei vaadata ült alla. Lapsed oskavad avalikus kohas käituda, mida on kommenteerinud ka

kõrvalised inimesed majavälistel üritustel. Laps on teistele lastele väärtuskasvatuse õpetust jaganud. teinud tähelepanekuid, kui on näinud ebasobivat käitumist.

Lisaks oleme uurinud lapsevanematelt tagasisidet, kuidas nemad on rahul laste arengu toetamisega ja meie lasteaia eripärast tuleneva väärtuskasvatuse (s.h. sotsiaalsete oskuste süsteemne arendamine) ja terviseedendusega (tervislikke eluviise väärtustavate hoiakute kujundamine).

Allpool olevad tulemused näitavad, et nii lapsevanemad kui ka personal ise on tegevuse tulemustega rahul ja hindavad kõrgelt ka meie lasteaia eripärast tulenevate tegevustega.

LAPSE ARENGULINE VAJADUS	2015	2016	2017	2018
LV – lapsevanem P – personal				
Rahulolu õppe- ja kasvatuse tegevuste ja tulemustega: 85% pigem rahul ja rahul (huvigruppide rahulolu uuringu põhjal).	P 95% LV 88,9%	P 87,5 LV 96,3	P 95% LV 96,3%	P 100% LV 96,4%
Analüüsitakse lasteaia võtmetegevuste tulemuslikkust erinevate huvigruppide lõikes (lapsed, lapsevanemad, personal); rahulolu terviseedenduse ja väärtuskasvatuse rakendamise; eesmärk: 90% pigem rahul ja rahul.	P 95% LV 84,4%	P 83,3 LV 90,8	P 95% LV 92%	P 95,9% LV 88,2%
Laste koolivalmidus on heal ja väga heal tasemel: 80% lastest. Lapsed osalevad erinevatel võistlustel, konkurssidel, ühisettevõtmistes ja tunnevad eduelamust, on valmis kaotustega toime tulema.	LV 85%	LV 87%	LV 95%	LV100%
Lasteaialõpetaja teab ja oskab kasutada inimeste vahelist koostööd toetavaid sotsiaalseid oskusi, tunneb ja oskab kasutada võtteid oma emotsioonide juhtimiseks: 90% lõpetajatest. (sots.oskuste grupimängu ja õpetajate vaatluste põhjal)	P 90%	P 95%	P 96%	P 96%

Rühmas on laste vahel head suhted	LV 91,1,%	LV 91,7%,	LV 93,1%;	LV 92,7
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------	------------

Millised on kitsaskohad (parentusvaldkonnad) ja kuidas planeerite nendega tegeleda?

Oleme arutanud, et peaksime laiendama sotsiaalsete oskuste ja väärtushinnangute rakendamise grupimängu ka noorematele lastele kui koolieelikud. Selleks oleks vajalik mängulised situatsioonid välja töötada kõigile vanusegruppidele, et vaadelda ja analüüsida laste tegutsemist ja oskusi erinevate olukordade lahendamisel (eeldab otsuse tegemist väärtushoiakust lähtuvalt).

VALDKOND: KASVAMIST JA ARENGUT TOETAV KESKKOND

KUJUNDATAKSE TERVISLIKKE ELUVIISE (SH PÖÖRATAKSE TÄHELEPANU TERVISLIKULE TOITUMISELE, HÜGIEENILE, ÕUESVIIBIMISELE)

Tabasalu Lasteaed Tibutare kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku alates 26. maist 2010. Lasteaia tervisealase tegevuse läbiviimiseks koostatakse [tegevuskava](#) kolmeks aastaks lähtudes Tervist Edendava Lasteaia põhimõtetest ning lasteaia arengukavast, laste ja perede ootustest, vajadustest. Tervist edendav lasteaed arvestab oma tegevuses põhimõtteid ja valdkondi, mille kaudu on võimalik mõjutada laste tervist ja arengut koolieelses eas. Tegevuste eesmärgiks on toetada laste tervislikku arengut terviklikult.

Mis eesmärgil lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Millistest lasteaia põhiväärtustest lähtuvalt valitud aspektiga tegeletakse?

Tervisekasvatus on osa Tibutare õppekavast, kus **õppimine ja teadmiste omandamine toimub mängu kaudu ja on lõimitud igapäeva planeeritud tegevustesse**. Koolieelne iga on otsustav periood individuaalse tervisekäitumise ja harjumuste kujundamiseks, mis moodustavad edaspidi igaühe elustiili ja panevad aluse kogu eluks.

Meie eesmärgiks on laste ja personali tervise nimel teha koostööd huvigruppidega, organiseerida ja osaleda ühisüritustel, koolitustel, keskkonna analüüsi parendamises ning kujundada lapses tervislike eluviise (toitumine, hügieen, liikumine, vaimne (sotsiaalsed oskused ja kiusamise ennetamine) ja füüsiline turvalisus). Väärtus, millest lähtume:

Tervist väärtustav tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- hoolib enda ja teiste tervisest ja viibib lasteaias tervena;
- on eeskujuks ja innustab ka teisi tervisliku eluviisi põhimõtteid järgima: igapäevane värskes õhus aktiivne liikumine ja õppimine, tervisliku toidu söömine, positiivset suhtlust soodustav käitumine, töö/õppimise ja puhkuse tasakaalu hoidmine;
- suunab kaaslast tegema valikuid, mis õpetavad teda oma tervist hoidma ja head enesetunnet saavutama.

Kuidas valitud aspektiga Tibutare lasteaias tegeletakse?

Tibutares on aktiivselt tegutsev Tervisemeeskonna töögrupp, kes juhivad lasteaedades tervisega seotud küsimuste lahendamist. Rühma tasandil tegelevad lastes tervislike eluviiside arendamisega rühma personal ja lapsevanemad: igapäevaselt sööme **tervislikku toitu**, [menüüs](#) (mis on huvilistele nähtav rühmastendil ja kodulehel) on ka **PRIA vitamiiniampsud** (värsked puu-, juur- või köögiviljad), mille koostamisel arvestatakse rühmast saadud tagasisidet. Ka lastel on võimalus **osaleda toidu valmistamises**: nimelt on juba

mõned aastad olnud lasteaia kasutusel mobiilne miniköök, millega saab küpsetada.

Õpetaja arendab tervisekasvatust läbi erinevate meetodite (esmaabi, liikluskasvatus, ohutus jms) ja korraldab õuesõpet vähemalt üks kord nädalas (aktiivne matk loodusesse, randa, mänguväljakule), lisaks osaletakse üks kord nädalas liikumistunnis õues.

Oleme teadvustanud tervise osas ka psüühilist aspekti terve olemises. Igas rühmas on loodud koht, kus laps saab olla omaette, kui ta seltskonnast on väsinud (näiteks mängutelk, lugemisnurk). Igas rühmas on lastega koos kokkulepitud rühmareeglid, mis toetavad lastele positiivse psühho-sotsiaalse keskkonna loomist. Antud oskuste kujundamisega tegeleme kasutades õpi- ja sotsiaalsete oskuste programmi Samm-Sammult ja vanasõnade-tarkuseterade meetodikat.

Laste füüsilise tervise toetamiseks on meie lasteaia üheks omapäraseks atraktsiooniks seikluspark ja selle kasutamise võimalus ning loomulikult ei ole õuealal puudu ka mängukeskused, mida vastavalt vajadusele korrastatakse ja uuendatakse. Lastel on võimalus osaleda õueala korrastamisel (lehtede riisumine) ja [talgutel](#) lk 27-28 osalemine võimaldab lastel ja lastevanematel teha koostööd lasteaia õueala korrashoiu nimel.

Lastevanemad ja kogu lasteasutuse personal on kaasatud lasteaia terviseedenduslike ühistegevuste organiseerimisse. Näiteks toimus meil [suutervisepäev](#) (toimus koostöös lapsevanemate ja Eesti Haigekassaga projekti "Laste hammaste tervis" raames), kus rühmad olid ära jaotatud erinevatesse tegevustesse (suutervise koolitus, esmaabikoolitus rühmades koolieelikutele ja kiirabi tegevusega tutvumine parklas, [lk 3-6](#)). Lisaks sellele on lastel võimalik osa võtta erinevatest üle-Eestilistes kampaaniatest (nt Hambapesu kampaania [Sipsikud](#) (1. näide) ja [Mikid](#)).

Koostöö erinevate osapooltega arendatakse erinevad partnerlussuhteid, mis aitavad kaasa laste tervise edendamisele (terviseedenduse projektid, koostöö muuseumide, Maantee- ja Päästametiga, Politseiga, Keskkonnaametiga, lapsevanematega, teiste lasteaedadega, koolidega jt). Koostöö tegemiste kavas on tähtsamad tervisele suunatud rahvusvahelised ja vabariiklikud tervisepäevad (112 Häirekeskuse projektid veebruaris, kus läbi aastate on osalenud pea kõik rühmad) ja erinevad nädalad ([Leivapäev](#), Tervisenädal, Südamenädal, Juurviljaprojektid koos TAI-ga jne). *2015 aastal toimus arstist lapsevanema eestvedamisel ka esmaabi õppus 2-le rühmale. 2016 aastal viis samuti lapsevanemast arst lastele läbi tervisekoolituse, 2017 aastal märtsis osales 30 Tallinna Tervisekõrgkooli tudengid koos õppejõududega ja viisid 4-le rühmale läbi töötoad esmaabi ja tervisehoidmise teemadel. 2018 aastal viisid lapsevanematest meedikud läbi suuhügieenikoolituse ja esmaabikoolituse 4-le vanemale rühmale.*

Peale laste tervise ja tervislike eluviiside edendamise on loomulikult tähtsal kohal ka personali tervis. Personalile vaimse, füüsilise ja sotsiaalse keskkonna parendamist saame toetada läbi erinevate ühisürituste (ülemajalised nagu Õpetajate päev, Tibutare sünnipäev, jõulud, Naistepäev, tänuüritus ja suveekskursioonid ja ka väljasõidud. **Aprillis, tervisekuul toimuvad ühe nädala jooksul ühised hommikuvõimlemised saalis**, võimlejaid on innustamas nii juhtkond, lapsed kui ka õpetajad. Et õpetaja oleks pädev, tuleb regulaarselt käia ka esmaabi- ja tuleohutuse koolituses, samuti liikluses lasterühma saatja koolitusel. Kindlasti tuleb läbida ka tervisekontroll, sest **terves kehas terve vaim!** Tervisemeeskond ja selle juht näevad suurt vaeva kogu lasteaia personali tervise eest hoolitsemise eest, seega iga aasta on mingi kindel teema, millele tähelepanu pööratakse (meil on käidud luutihedust mõõtmas, füsioterapeudid rääkimas, Tervishoiukõrgkooli üliõpilased teinud kiirkoolitusi ja teinud kehaanalüüse). Iga aasta korraldatakse tuleohutuse koolitusi personalile, peale mida

toimub koos lastega õppus ning ka lastel on võimalik osaleda „Tulest targem“ ja 112 Hädaabi numbri õppeprojektides.

Millised on valitud aspektiga tegelemise tulemused?

Tulemused terviseteadlikkuse teemal: 2015-st aastast alates on toimunud koolieelikute [terviseteadlikkuse analüüs](#) 18-s aspektis. Tulemused olid üsna head, eriti terviseteadlikkuse osas. Maksimum punkte võis saada iga kriteeriumi puhul 18 ja lapse maksimum punktid said kokku olla 36. Võrreldes erinevaid rühmi, saab pidada tulemusi suhteliselt võrdseks. Olulisemaks punktidest tuleb aga pidada laste teadmisi ja valikuid kriteeriumite lõikes. Seega **lapsed teavad hästi, kuidas tarbida maiustusi, teavad, millal on eriti oluline käsi pesta, oskavad väärtustada puuvilju tervisliku toiduainena, näevad sportimise ja tervise vahelist seost ja väärtustavad häid suhteid pereliikmetega tervise seisukohalt.**

Maksimum tulemused olid järgmistes teadmistes: ohutu sportimine vees, sportimine, talisport, ohtlike ainete vältimine, hambapesu vajalikkus ja head suhted peres on olulised tervisele. Kui võrrelda laste teadmiste ja tegeliku käitumiseelistuse erisust, siis on näha, et teatakse küll, et ilmastikule tuleb vastavalt riietuda, aga lapsed vahest tahavad seda eirata. Samuti ilmnes erisus laste teadmises talispordi vajalikkuse ja enda soovis seda teha. Mõnevõrra võis seda suundumust näha ka suhtumises maiustustesse- teati, et palju ei tohi, aga ikka ju tahaks.

Milline on positiivne mõju lapsele? Milliste andmete põhjal saate järeldusi teha?

Süvendatud terviseedendusega tegelemine on avaldanud mõju laste teadmistele ja käitumisele. Lapsed pööravad üha enam tähelepanu ohutusele (liikluses ja toas), hügieenile (käte- ja hambapesu), vaimsele tervisele (puhkeaeg, omavahelised head suhted). Lisaks on laste tagasisidest lähtuvalt tehtud kas õuealal parendusi või rühmas, rühmas on võetud arvesse [laste soove](#) nädalaplaanide koostamisel. Üheks analüüsi viisiks on koolieelikute intervjuu terviseteadlikkuse teemal. **Küsimused intervjuus: Kui sa tahad terve olla, kas sa tead, mida selleks tegema peab? Kas sind on keegi kiusanud? Kas sina oled kedagi kiusanud? Mille pärast ja millistes kohtades on teil omavahelisi tülisid tekkinud? Kas sulle meeldib õues mängida? Kas sa väsid lasteaias ära? Kas sa saad lõuna ajal puhtata? Miks puhkamine vajalik on?**

Kokkuvõtteks võib öelda, et lasteaias 2010 aastast süvendatud tegelemine terviseedendusega on avaldanud mõju laste teadmistele ja käitumispõhimõtetele. Laste teadmiste analüüs antud testi alusel oli üsna informatiivne, aitas välja tuua teemad, millele tuleks enam tähelepanu pöörata õpetegevustes. Ka lapsed suhtusid testi põnevusega ja olid valmis kõik kaasa tegema, mõtlema ja hiljem ka arutama testi läbiviijaga (direktoriga), miks teatud valikud on tervisele kasulikud ja milliseid ohte tuleks vältida.

Kokkuvõtte lastevanemate rahulolu-uuringust: Laps küsib terviseampsu ka kodus, laps on harjunud sööma juurvilju, räägib õhinal lasteaiast saadud tarkuste üle, kuidas hammaste eest hoolitseda. Lapsel on välja kujunenud kätepesemise harjumus, soov hästi käituda ja oskus teisi lohutada. Laps teab, mis on tervislik toit ja toidupüramiid. Hambapesul ja prügi sorteerimisel hoiavad lapsed kodus pingsalt silma peal, et vanemad teeksid ikka õigesti. tihti arutab laps kas see või teine toit on tervislik.

Terviseedenduslikud eesmärgid 2015-2018 aastate tulemuste põhjal oleme täitnud.

Lasteaia eripärast tulenevad tulemusnäitajad: terviseedendus	2015	2016	2017	2018
--	------	------	------	------

Laps õpib õues õpetaja poolt suunatud tegevuses (kasutades aktiivõppemeetodeid) 2 korda nädalas (analüüs nädalaplaanide alusel)	100%	100%	100%	100%
Lasteaialõpetaja teab ja tahab kasutada tervist toetavaid käitumispõhimõtteid: on aktiivne liikuja-sportija, teeb tervislikke valikuid toitumisel ja riietumisel, oskab arvestada ohutusnõuetega ja kasutada esmaseid esmaabivõtteid, oskab sõita jalgrattaga ja tunneb jalakäija liiklemisreegleid: eesmärk: 90% lõpetajatest. (alus analüüsiks: tervisetest ja laste ind. analüüs rühmaõpetaja poolt).	80%	87%	92%	94%
Rahulolu lasteaia menüü tervislikkusega, laste toitlustamisega: 85% pigem rahul ja rahul (huvigruppide rahulolu uuringu põhjal).	P 90% LV 82,2%	P 75,0% LV 83,3%	P 95% LV 93,1%	P 91,6% LV 89,1%
Lasteaia ruumid ja territoorium on turvalised: 90% pigem rahul ja rahul (huvigruppide rahulolu uuringu põhjal).	P 95% LV 88,9%	P 79,2% LV 84,3%	P 100% LV 95,4%	P 100% LV 90%
Lasteaia õueatraksioonid pakuvad lastele piisavalt tegevust: 65% pigem rahul ja rahul (huvigruppide rahulolu uuringu põhjal).	LV 75%	LV 66,6%	P 70% LV 79,3%	P 80% LV 87,9%

Millised on kitsaskohad (parendusvaldkonnad) ja kuidas planeerite nendega tegeleda?

Suurimaks kitsaskohaks on vist see, et ikka käivad lasteaias tihti kohal lapsed, kes ei ole päris terved. Oleme püüdnud selle teemaga tegeleda. Mida oleme teinud:

- saadame vanemate listi e-kirju, et haigeid lapsi ei toodaks lasteaeda;
- tervislikkus kui põhiväärtus tutvustatakse kõigile uutele peredele mais lahtiste uste päeval, see on üleval nii lasteaia kodulehel kui ka lasteaia infostendil ühisväärtuste tegevuslikus kirjelduses ja lasteaia kodukorras;
- lapsevanemate koosolekutel on tehtus kindlad kokkulepped, et nad usaldavad õpetajat kui eksperti otsustamiseks, kas haigena tunduv laps peab minema koju või ei.
- kutsusime meediku (8.10.18) vanematele rääkimaks lapse tervise toetamise põhimõtetest.

Koolieelikute rühmade laste terviseteadlikkuse teadmiste tulemuste alusel **tuleks laste teadmisi suurendada järgmistes küsimustes**: ohtude vältimine tänaval (palli ei tohi mängida sõidutee ääres), silmade tervishoid- pimedas ei tohiks raamatut vaadata. Üllatuslikult oli

osadel lastel arvamus, et piim ja teraviljatooted ei ole tervisele kasulikud. Siin võib seost näha ka vanemate toidueelistusega ja uuemate lähenemistega piima joomisesse ja leiva söömisesse. Ka said osad lapsed madalamad punktid küsimuses: talvel õues sportimise seos tervisega - ju ollakse liialt kartlikud külmetamise osas ja ei mõisteta veel karastamise kasulikkust.

Kui varasemas konkursitöös tõime välja kitsaskohana selle, et **lapsed ei jaksa pikka maad liikuda**, siis tänaseks oleme (vastavalt laste vanusele) jõudnud staadiumisse, kus lapsed tunnevad rõõmu õues olemisest ning vähemalt üks kord nädalas korraldatakse tervislikke matkasid looduses, lasteaia ümbruses, mänguväljakule, koolistaadionile jms. **Alates 2014/2015 õa-st on igas rühmas nädala tegevuskavasse planeeritud 2 õuesõppegevust. Igal nädalal toimub ka üks liikumistegevus õues.** Rühmad viivad õues läbi kõiki õppevaldkondi puudutavaid õppegevusi: keel ja kõne, matemaatika, mina ja keskkond, käeline tegevus, liikumine, muusika, mis pakub lastele täiendavaid võimalusi oma teadmistes seoste loomiseks. Lisaks lasteaia õuealale korraldatakse rohkelt matkasid ja õppekäike lähimbrusse ja kaugematesse looduskeskkondadesse õppegevuste rikastamiseks. Õuesõpet toetab ka [KIK keskkonnahariduse projekti õppekäigud](#) direktori eestvedamisel viimased 4 aastat.

Kitsaskohana oli mõned aastad tagasi menüü, lapsevanemad ja lapsed olid rahulolematud püreesuppide tiheduse ja piima puudumise suhtes. Rühmad on varasemalt saanud anda köögile ja menüü koostajale tagasisidet, milline toit maitstes ja milline mitte ning milliseid toite võiks rohkem olla. Menüüde koostamisel on seda kõike arvesse võetud, ent siiski suunab rühmapersonal lapsi proovima uusi toite ja maitseid olles ise viisakalt eeskujuks.

VALDKOND: JUHTIMINE

VÄÄRTUSARENDUSEGA TEGELETakse SÜSTEEMSELT JA JÄRJEPIDEVALT

Ka see aspekt on meil olnud läbivalt vaatluse all analüüsid alates aastast 2013. Pikaajaline süsteemne tegelemine, andmete kogumine ja analüüsimine annab võimaluse aspekti arengut mõjutada positiivselt. Tabasalu Lasteaed Tibutare osaleb Hea Lasteaia konkursil neljandat korda ja oleme eelnevad tööd ka lasteaia [kodulehele](#) üles pandud, sealt saavad huvilised neid lugeda ning info liikumine kindlasti suurendab mõistmist lasteaia ning teiste huvigruppide, eriti vanemate vahel, mis tähendab meie lasteaia süvasuund väärtuskasvatus ja mida selle raames teeme. Mitmed lasteaiaid (nt [Rõuge lasteaed](#) vt tagasiside) ja isegi [Tallinna Ülikool](#) on võtnud meiega ühendust ja saatnud oma üliõpilasi tutvuma meil kõigis rühmades rakendatava meetodikaga õpi-ja sotsiaalsete oskuste õpetamiseks.

Süsteemse tegelemise tõestuseks saame välja tuua, et väärtusarendus on planeeritud tegevus strateegilistes pikaajalistes plaanides (arengukava, õppekava; terviseedenduse prioriteedid 2018-2021 tegevuskava) kui ka lühiajalisemates dokumentides eesmärgistatult (õppeasutuse aasta tegevuskava, rühma aastategevuskava, rühma nädalaplaan).

Juhtimise aspektis on lasteaia põhiväärtuste käitumuslikud kirjeldused ka kokkulepeteks personali, lapsevanemate ja laste oodatavale käitumisele. Ka Tibutare Lasteaia **tunnustussüsteem on väärtuspõhine** – tunnustusstatuudid tulenevad põhiväärtuste kokkulepitud käitumise täitmise analüüsil.

Mis eesmärgil lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Millistest lasteaia

põhiväärtustest lähtuvalt valitud aspektiga tegeletakse? Kuidas valitud aspektiga Tibutares tegeletakse?

Väärtusarendus ja väärtuste kujundamine on pikaajaline protsess, mis eeldab koostööd eri osapoolte vahel ja järjepidevust. **Väärtusarendusel on eesmärk, mille poole püüelda, selleks mõtleme välja ja viime läbi tegevusi, mis hõlmaksid kogu lasteaias arendusvaldkondi, analüüsimise saavutatud tulemusi, kavandame parendustegevusi, täpsustame või valime uued toimivad meetodid.** Järjepidevus on ka üks meie põhiväärtustest, mistõttu soovime, et väärtusarendusega tegeleksid nii lapsed, personal, juhtkond, lapsevanemad kui ka koostööpartnerid.

Juhtkonnal on eestvedav roll väärtusarenduse süsteemsuse ja järjepidevuse suunamisel. Juhtkonna roll on olla eestvedajaks õppeasutuste tegevuse kavandamisel, õpikäsitluse kokkuleppimises ja kokkulepitu elluviimise toetamiseks tingimuste loomisel. Igal aastal viime läbi personali rahulolu ja ootuste uuringu, kus personaliliikmel on võimalik nii nimeliselt kui ka anonüümselt anda tagasisidet tehtule ja teha ettepanekuid organisatsiooni erinevate valdkondade, k.a. väärtusarenduse arendamiseks. **Kõik kommentaaridena tehtud tähelepanekud ja ettepanekud arutatakse läbi personali üldkoosolekul.** Koos jõutakse kokkulepetele, mida muudetakse vajadusel senises tegevuses ja milliseid ettepanekuid ei saa hetkel rakendada ning miks. Seega **toimub igal aastal väärtusarenduse süsteemne analüüs:** mis eesmärk oli, mida tegime, mis tulemused saime, kuidas ise sellega rahul oleme ning milliseid parendustegevusi kavandame. Igast rühmast on üks inimene kaasatud väärtuskasvatuse töögrupi arendustegevustesse.

Väärtusarendusega tegeletakse eelkõige lähtuvalt põhiväärtusest:

Koostöövalmis ja ettevõtliku suhtumisega tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- on valmis tegutsema ühtse meeskonnana, kel on tahe mõista kaaslaste ootusi ja otsida kompromisse olukordade lahendamiseks, parema tulemuse saavutamiseks;
- innustab kaaslast ühisteks ettevõtmisteks, jagades selleks informatsiooni, vahendeid, kaasates ja kokku leppides tegevustes, vastutuses;
- otsib võimalusi koostevõrkude algatamiseks, koostööd toetavate kokkulepete sõlmimiseks.

Sellest väärtusest lähtuvalt viisime eelmisel aastal sisse olulise muutuse töökorralduses lapsekeskse lähenemise parendamiseks. Selleks kasutame valverühma toimimisest tekkinud 5 töötundi selliselt, et iga nädal on ühel päeval korraka tööle 2 õpetajat kella 8.30-st alates kuni laste puhketunnini. See võimaldab lastega töötada alagruppides ja erinevates ruumides. Antud lähenemine võimaldab iga lapsega tegeleda personaalsemalt, antud koostöötamise aega kasutatakse ka individuaalseks tööks ja laste arengu analüüsimiseks (laps-õpetaja koostöös). Sellele otsusele jõudsime nii individuaalsete vestluste kui ka meeskondlike arutelude toel.

Ettevõtlikkuse arendamise ja koostöö näitena toome välja ka oma suurprojekti, Eesti 100 kingituse [Tibutare tammiku](#) rajamine Harku valda. 4 aastat tagasi kogusid lapsed tammetõrud Kadrioru parkist, mis pandi lillepotti kasvama. Aasta hoolitseti taimede eest lasteaias, siis rändasid nad töötajate koduaeda, kus lapsed käisid neid ka istutamas. Eelmisel aastal sai kaasatud juba kooli jõudnud lapsed koos vanematega ja koostöös kohaliku omavalitsusega sai loodud kaunis haljasala Harku valda sissesõidu teele. Lisaks tammedele sai koostöös 100 lapsevanema ja lapsega tammede alla istutatud 17500 lillestibulat ja 2500 rohhtaime, et ala oleks igal aastaajal kohalikele kogukonnale rõõmuks. Lapsed ise olid väga õnnelikud, et sellise ilusa kingituse oma kodumaale tegid ja saavad ka

ise abiks käia haljastustöödel taimede eest hoolitsemisel.

Millised on valitud aspektiga tegelemise tulemused?

Eestvedamise ja juhtimise mõjusust väärtusarenduse osas hindame rahulolu-uuringu tulemuste põhjal (hindavad nii personaliliikmed kui ka lapsevanemad) ja arengukavas püstitatud eesmärkide täitmise alusel. Ka uues 2018-2021. aasta arengukavas on õpikäsituse ühe visiooni eesmärgina välja toodud:

- Lasteaed laiendab partnerite ringi, kellega koostöös rakenduvad lasteaia eripärad (terviseedendus, väärtuskasvatus, keskkonnaharidus, kunstiopetuse süvasuund, digiharidus lastele, ettevõtlikkus) ja kinnistuvad põhiväärtused (hoolivus, tervislikkus, koostöö, ettevõtlikkus, traditsioonide austamine-järjepidevus).

Kuna väärtusarendus sisaldab endas nii lastele suunatud väärtuskasvatust, kui ka üldisemalt keskkonna loomist organisatsioonis, mis kannab teatud väärtusi ja võimaldab refleksiooni väärtuste üle, siis oleme arengukavasse püstitatud oodatavad tulemusnäitajad, mis seotud nii väärtuskasvatusega kui ka võimaldavad jälgida läbi 3 aasta meie põhiväärtuste (hoolivus, tervislikkus, koostöö, järjepidevus/traditsioonide austamine) avalduvad meie organisatsiooni sotsiaalses keskkonnas. Need tulemusnäitajad on meile väljakutseteks, eesmärkideks, mille poole liigume. Saadud tulemusnäitajaid saame jälgida ja arutleda personaliga nõupidamistel.

- **Personali tunnustus rahulolu-uuringu ja väärtuste põhjal.** Personali tunnustussüsteem on seotud põhiväärtuste rakendamisel eeskujuks olemisega. Tunnustussüsteem on varasemalt olnud üks tulisemaid arutlustemasid. Kui varasemalt on olnud tunnustamiseks statuudid ja kellegi konkreetse töötaja valimine või meeskonna väärtustamine koos, siis tänaseks tuuakse personali tänuüritusel välja iga rühma meeskonnaliikmete kohta rahulolu-uuringu tulemustest ja väärtustest lähtuv statuut. Milliseid põhiväärtusi kannab see inimene ning millist eeskujut näitavad nad rühmas lastele ja majas töökaaslastele. Tunnustust ja tagasisidet annavad nii lapsevanemad kui ka kolleegid (võimalik tänada oma rühma meeskonda või majasiseselt kedagi). [Tunnustuse](#) osaliseks saavad kõik Tibutare töötajad õppeaasta lõpu ühisüritusel.

Kuna lasteaia põhiväärtuste rakendamist eeldatakse ka uutelt töötajatelt, tutvustatakse uutele töötajatele lasteaia eripära, suunasid ja väärtuseid ning jälgitakse selle rakendamist, et personaliliige oleks eeskujuks lastele hoolivuse, koostöö, tervise ja looduse väärtustamise ning järjepidevuse ja traditsioonide austamise osas. Selleks, et õpetaja võtaks omaks lasteaia eripära ja suunad, võimaldatakse õpetajale arengut toetavaid koolitusi koostöös eri koolituskeskustega (näiteks Samm-sammult programmi koolitus uutele õpetajatele, et nad oleksid teadlikud meetodika kasutamisest ja mõjudest). Lisaks toetab Tabasalu Lasteaed Tibutare õpetajate pädevuste arendamist kutse taotlemisel Kutsekojas või kõrghariduse omandamisel Tallinna Ülikoolis. 2018. aasta kevadest on koostöös Tallinna Tervishoiukõrgkooliga loodud õpetaja abidele ja assistentidele täiendõppe võimalus osaleda Lapsehoidja tasemekoolitusel (töökohapõhine aastane õpe algab novembris), et õpetajat toetav personal oleks pädevam lapse arengu ja õppe- ja kasvatustegevuse teemadel.

Väärtuste rakendamist on uurinud lasteaia juhiabi, kes koostas diplomitöö teemal „[Väärtuspõhine juhtimine Tibutare lasteaias](#)“. Diplomitöö raames viidi kogu personaliga läbi intervjuud (kvalitatiivuuring), kus saadi andmed, kas deklareeritud ja kokku lepitud

põhiväärtused on ka tegelikkuses inimeste käitumise aluseks. Uuring viidi läbi kevad 2016 ja uuringu tulemused said töötajatega läbi arutatud sügis 2017. Töös saadud tulemusi võeti ettepanekutena arvesse, et:

- igale uuele töötajale tutvustame alguses oma lasteaia põhiväärtusi;
- iga peo kõnes püüame meie põhiväärtusi välja tuua;
- aasta lõpu tunnustamisel lähtume samuti põhiväärtustest;
- tekkinud konfliktsituatsioone lahendame põhiväärtuste käitumispõhise lahtimõtestatuse kokkuleppes.

Milline on positiivne mõju lapsele?

Väärtusi edasi kandev õpetaja on heaks eeskujuks lapsele, kelle arengut ta igapäevaselt toetab läbi erinevate tegevuste. Täiskasvanu eeskuju on lasteaia olulisel kohal, seega on hea, kui õpetaja lähtub oma töös väärtustest ja kannab neid teistele edasi. **Lastest saavad hoolivad inimesed, kes oskavad teha koostööd ja küsida abi.** Õnnelik ja rahulolev õpetaja kannab ka oma õnne edasi lastele. **Lasteaia väärtus on eelkõige need inimesed, kes seal tegutsevad ja Tibutare puhul ka oma pühendunud hoolivust ja professionaalsust kasutavad laste arendamiseks ja perede toetamiseks.**

Positiivne mõju lastele on eelkõige töötajatepoolne eeskuju suhtlemismustrite kasutamisel suhtlemisel laste, kolleegide ja vanematega (mida lapsed saavad jälgida). Lapsed õpivad matkimise teel ja jälgivad, kuidas täiskasvanud lahendavad tekkinud situatsioone, milline on täiskasvanu suhtlemismaneer (hooliv, toetav, õiglane või hoolimatu, kuri, ebaõiglane). Oma iga-aastases rahulolu-uuringus uurime vanemate kaudu ka, kuidas laps tajub laps-õpetaja vahelisi suhteid ja kas vanemate arust on lasteaia personali käitumine lastele positiivseks eeskujuks. Siiani on tulemused olnud väga julgustavad, suhted laste ja personali vahel peetakse väga headeks ja töötajate käitumist lastele heaks eeskujuks.

Milliste andmete põhjal saate järeldusi teha?

Põhilisi järeldusi teeme väärtuspõhise juhtimise tulemuslikkuse osas:

- personali tagasiside põhjal rahulolu-uuringus (vt allpool näidatud tulemused 4 aasta jooksul)
- kas esitatakse kolleegide ja vanemate poolt tunnustuseks töötajaid just väärtuste rakendamise põhjal
- töötajate ettepanekud juhtimise parendamiseks- mis alati arutame läbi personali koosolekul

Väärtuspõhine juhtimine peab eelkõige mõju avaldama laste väärtushinnangute kujunemisele. Seetõttu seome väärtuspõhise juhtimise väärtuskasvatuse tulemuste analüüsimisega. Väärtuskasvatuse lähenemise tulemuslikkust hinnatakse ja analüüsitakse kasutades rühmasiseselt lapse tegevuse vaatlust, lapse arengu hindamist ja analüüsi, koolieelikutega viiakse läbi [intervjuu](#). Lisaks sellele on rühma nädalaplaanis eraldi lahter Väärtuskasvatuse jaoks, kuhu õpetaja saab märkida õppetegevuse ja eesmärgid, kasutades selleks siis Samm-sammult meetodikat, vanasõnade kasutamist või lõimides teisi meetodikaid omavahel.

Laste sotsiaalsete oskuste arengut ja väärtuskasvatuse mõju on igal aastal kogutud ka vanemate tagasisidest rahulolu-uuringus. Vanemad on märganud, et lapsed on sõbralikumad, hoolivamad, märkavad erinevaid häirivaid käitumisi ja teavad ka, kuidas toime tulla vihaga, murega.

Rahulolu-uuringu tulemused, mis näitavad ka väärtuspõhise juhtimise tulemusi, on positiivsed- saavutasime 2015-2018 arengukavas püstitatud eesmärgid, aga alati saab veel

paremini.				
JUHTIMINE: VÄÄRTUSARENDEUSEGA TEGELETAKSE SÜSTEEMSELT JA JÄRJEPIDEVALT LV – lapsevanemad P - personal	2015	2016	2017	2018
Personali käitumine on lastele eeskujuks; eesmärk: 90% pigem rahul ja rahul.	P 95% LV 84,4%	P 91,6 % LV 93,5 %	P 90 % LV 98,9%	P 87,2% LV 100%
Meie lasteaia töökollektiivis on avatud õhkkond	P 90,0 %	P 95,8 %	P 95 %	P 100%
Meie lasteaia töötajate suhted juhtkonnaga on head	P 70,0 %	P 95,8%	P 100%	P 100 %
Rühmapersonali ja lapsevanemate vahel on head suhted	73,7% 26,3 % ei oska vastata	P 78,3%; 21,7 ei oska vastata; LV 95,4%	P 94,7%; 5,3 % ei oska vastata	P 87,5%; 12,5 % ei oska vastata
Analüüsitakse lasteaia võtmetegevuste tulemuslikkust erinevate huvigruppide lõikes (lapsed, lapsevanemad, personal); rahulolu terviseedenduse ja väärtuskasvatuse rakendamisega; eesmärk: 90% pigem rahul ja rahul.	P 95% LV 84,4%	P 83,3 % LV 90,8 %	P 95% LV 92%	P 95,9% LV 91,9%
Tibutare lasteaias on toetav eestvedamine, hooliv ja hästi koostööv meeskond; eesmärk: 80% pigem rahul ja rahul.	P 80% LV 81,1%	P 87,5 % LV 82,4 %	P 95% LV 92%	P 95,9% LV 97,3%
Huvigruppide üldine rahulolu lasteaia juhtimisega ja toimimisega; eesmärk: 70% pigem rahul ja rahul.	P 84,2% LV 82,3%	P 81,8 % LV 88,9 %	P 100% LV 90,8%	P 91,7% LV 84,5%
Personali rahulolu kaasamisega; eesmärk 80% pigem rahul ja rahul.	P 90%	P 75%	P 95%	P 87,5%
Personali rahulolu arengu toetamisega; eesmärk 80% pigem rahul ja rahul.	P 95%	P 87,5%	P 85%	P 83,4%
Personali rahulolu motiveerimise ja tunnustamisega; eesmärk 80% pigem rahul ja rahul.	P 60%	P 70,8%	P 85%	P 87,5%

Millised on kitsaskohad (parentusvaldkonnad) ja kuidas planeerite nendega tegeleda?

Et hinnata väärtusarenduse kasutamist ja rühmapersonali väärtuste rakendamist ja eeskju, tuleks suunata rühmapersonali teisi ja nende tegemisi veel enam märkama ja tunnustama. Meil on küll hea praktika, et iga kuu esimene esmaspäev toimub kogu personalile infotund, kus juht ja kolleegid toovad välja, mida positiivset on eelmine kuu juhtunud ja avaldatakse tänu inimestele, kes selleks oma panuse andnud. Edaspidi tuleks ka kolleege veelgi rohkem suunata märkama ja välja tooma kolleegide positiivset eeskju, mis mõjutaks positiivse praktika levimist ja kinnistumist käitumismustrites.

Kui uute õpetajate arenguvestlusel pööratakse tähelepanu väärtuste rakendamisele, siis võiks iga aasta töötajatega läbi viia intervjuud, mis tooksid tagasiside väärtuspõhise juhtimise mõjususele ja ettepanekuid arendamiseks.

VALDKOND: KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED**LASTEAEDE TEEB KOOSTÖÖD TEISTE LASTEAEDEDE VÕI ASUTUSTEGA, ET JAGADA OMA KOGEMUST, MURESID NING RÕÖME****Mis eesmärgil lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Millistest lasteaia põhiväärtustest lähtuvalt valitud aspektiga tegeletakse?**

Tibutare Lasteaia kolmas põhiväärtus on avatus ja koostöö, millest lähtuvalt oleme ka antud aspektist lähtuvalt oma tegevusi kavandanud, rakendanud, analüüsinud ja arendanud.

Oleme oma tegevusi kavandanud nii, et oleme avatud õppima uut ja kindlasti on palju õppida just teistelt lasteaedadelt, kel sarnased põhiväärtused ja õppetöö prioriteedid. Oleme viimase 3 aasta jooksul külastanud igal aastal vähemalt kahte (kuni nelja) õppeasutust. Koostööpartneriteks oleme valinud just need lasteaia, kes saanud ka tunnustuse väärtuskasvatuse või terviseedenduse osas, mis haakuvad meie põhiväärtustega.

Meie lasteaia eesmärgid antud aspekti osas on [olla avatud teistele haridusasutustele ja koostööpartneritega, tutvuda ja tuua sisse uusi praktikaid õppe- ja kasvatustööks](#), luua lapsevanematele ja laiemale üldsusele võimalused saada osa meie lasteaia sisulisest [tööst](#). Heade praktikate jagamine rikastab ja arendab nii jagajaid kui vastuvõtjaid, õppijaid ja õpetajaid. Erinevate praktikate näol saab Tibutare luua lastele paremad võimalused õppida ja areneda kasutades erinevaid lähenemisi. Ajalehes Kuldmuna meie tegemiste kajastamine ja kodulehel info jagamine aitab lapsevanemaid, kogukonda, laiemat üldsust nõustada õppe- ja kasvatustöö küsimustes.

Koostöövalmis ja ettevõtliku suhtumisega tibutarelane (laps, töötaja, lapsevanem):

- on valmis tegutsema ühtse meeskonnana, kel on tahe mõista kaaslaste ootusi ja otsida kompromisse olukordade lahendamiseks, parema tulemuse saavutamiseks;
- innustab kaaslasi ühisteks ettevõtmisteks, jagades selleks informatsiooni, vahendeid, kaasates ja kokku leppides tegevustes, vastutuses;
- otsib võimalusi koostöötegevuste algatamiseks, koostööd toetavate kokkulepete sõlmimiseks.

Kuidas valitud aspektiga Tibutare lasteaias tegeletakse?**Iga-aastased õppepäevad huvilistele:**

Tabasalu Lasteaed Tibutare korraldab iga aasta õppepäevi Harjumaa lasteaedadele ja huvilistele lasteaedadele üle kogu vabariigi. Kuna Tabasalu Lasteaed Tibutares toimub õhinapõhine õpe ning laste ja töötajate arengut toetav, laste eripärasid arvestav õppimismetoodika ja -kultuur, oleme õpikäsituse arendamiseks osalenud õppepäevadel ja külastame asutusi, kes jagavad meile oma parimaid praktikaid (näiteks osalesime 2017. aastal [Tartus](#) õppereisil, [suvises uuenenud õpikäsituse projektis](#) Ida-Virumaal ja Tartu lasteaias Ristikheina [lk 25-27](#)).

Samm-sammult metoodika eduka rakendamisega oleme jõudnud Eesti Vabariigis metoodika rakendamise ekspertlasteaiaks. Parimaid praktikaid jagatakse ka teiste asutustega, tehes koostööd sõpruslasteaedadega, Tallinna Ülikooli õppegruppidega (nii statsionaaris õppijad kui ka täiendõppegrupid). 2017. aasta sügisel suunas TÜ oma sotsiaalpedagoogide õppegrupi meile õppima sotsiaalsete ja õpioskuste programmi ja osalema vastavates õppetegevustes (meie lasteaed osutus valituks metoodika litsentseeritud koolitaja poolt- Mari-Liis Mugra).

Lisaks oleme vastu võtnud mitmeid maakondlikke delegatsioone (Pärnumaa 24.09.2018; Viljandimaa 23.11.2016; Harjumaa erinevad lasteaiad- Nõlvaku Lasteaed sept 2017), kes on olnud huvitatud Tibutares toimivast väärtuskasvatusest ja õppe- ja kasvatustöö eripäradest laiemalt. Tavaliselt viivad erinevad õpetajad nendel õppepäevadel kolleegidele ja tudengitele läbi lahtisi tegevusi. Tegevuste kohta oleme kogunud alati ka tagasisidet.

2017. aasta kevadel korraldasime koostöös TÜ Eetikakeskusega ja HOL-ga väärtuskasvatuse [konverentsi \(lk 14-16\)](#) Tibutare lasteaias, kus meie 4 õpetajat tutvustasid õppetegevuse videosid kasutades meie kogemusi väärtuskasvatuse valdkonnas. Saime antud ettevõtmisele ka positiivse tagasiside (ettevõtmise tagasiside asub [siin](#)).

Lisaks eelnevale toimub ka [majasisene koostöö õpetajate vahel](#), kus läbi sisekoolituste jagavad koolitustel käinud õpetajad oma õpitud teadmisi ka teistele õpetajatele ja omavahel jagatakse ka koolitusmaterjale.

Väärtuspõhine koostöö ajalehe Kuldmuna kaudu:

Väärtuspõhise koostöö positiivse näitena toome välja alates 2009. aasta septembrist igakuiselt väljaantava lasteaiaveebipõhine ajaleht [Kuldmuna](#). Täna on ilmunud juba 90 lehenumbrit. Igakuise lehe sisu loovad kõikide rühmade tiimid, eriõpetajad, juhtkonna liikmed ja isegi lapsevanemad. Lehe toimetajad on olnud 2 õppealajuhatajat ja viimase kahe aasta jooksul 2 õpetajat. Ajalehe väljaandmise eesmärkideks on:

- **Tutvustada meie lasteaias parimaid praktikaid**, laste õppeprotsessi ja igapäevategevusi majasisestele ja välistele huvigruppidele. Igakuine ajaleht teeb nähtavaks vanemale laste tegemised lasteaias, samuti on näha lasteaias kui organisatsiooni rõõmud ja mured. Oma rõõme ja tagasisidet on jaganud ka lapsevanemad meie leheveergudel, mis on meid eriti õnnelikuks teinud [lk 10-12](#).
- **Laste sotsiaalsete, eriti kommunikatiivsete, väljendus ja arutlusoskuste arendamine** ja iga lapse väärtustamine. Selleks kogume lehte tihti laste mõtteid ja ütlemissi - aastataid oli selleks eraldi rubriik „Lapsed arvavad“. Kooliminejate puhul oleme teinud alati maikuus erilehe [2018](#) ja [2016](#), kus siis lastelt võetud intervjuud avavad laste mõtteid lasteaias kogetust ja tulevikuootustest.
- **Nõustada lapsevanemaid ja teisi lugejaid lasteaiaväärtustest tulenevatel teemadel**. Näiteks 2015 aastal, kui olid kokku leppimisel lasteaiaväärtused, siis oli igas numbris ühe põhiväärtuse lahtimõtestamine [lk 2](#). Lisaks kestis mitu aastat meil eraldi rubriik „Väärtuskasvatuse meespea“, mille eesmärgiks oli üldse väärtusi selitada ja panna vanemaid mõtlema väärtuskasvatuse teemadel

[lk 2.](#)**Aktiivne koostöö ja lastevanemate kaasamine õppeprotsessi:**

Tibutares on traditsiooniks saanud, et meedikutest lapsevanemad korraldavad lastele [praktilisi õppepäevi](#) esmaabi, suuhügieeni ja tervislike eluviiside õpetamiseks. Igal kevadel korraldame peredele [meisterdamisõhtu](#), kus vanemad koos lastega saavad meisterdada peamiselt taaskasutusmaterjalidest põnevaid asju (näiteks pille- muusika aastal; mänguasju- laste ja noorte aastal jne). Sellised ettevõtmised on vanemate ja laste seas hästi oodatud ([igal aastal tuuakse rahulolu-uuringus paljude poolt välja antud ettevõtmine kui üks aasta paremaid](#)). Ettevõtmine aitab kaasa vanematele nõustamisele ja vanemate huvi tõusule oma lapse arendamisega tegeleda. Lisaks vanemate kaasamine õppeprotsessi teeb lasteaia avatumaks- vanem saab ise osaleda protsessis, vaadelda ja kogeda õppimiskultuuri ja jälgida oma last teiste lastega suhetes.

Millised on valitud aspektiga tegelemise tulemused?

Tibutarelased (töötajad ja lapsevanemad) ise on aktiivsed lehe lugejad (kogume igal aasta rahulolu-uuringu kaudu andmeid, kui paljud loevad ja kuidas sisuga rahul ollakse- tulemused on väga head), ikka huvitab mida ja kuidas teistes rühmades tehakse, ollakse rõõmsad oma tegevuste-tulemuste avaldamisel.

Lisaks on meie poole pöördunud ka teistest lasteaedadest, kes lehest midagi põnevat lugenud ja selle info põhjal leppinud kokku juba külaskäigu meie lasteaeda. Sel suvel külastas meid näiteks [Rõuge](#) lasteaia personal, kes huvitus just väärtuskasvatuse kogemustest ja Samm-Sammult meetodikast ning selle rakendamise kogemustest ja 24.09.18 külastas meid samal eesmärgil [Pärnu](#) lasteaiaõpetajate delegatsioon.

Milline on positiivne mõju lapsele? Milliste andmete põhjal saate järeldusi teha?

Ajalehe Kuldmuna positiivse mõjuna lapsele toome välja selle, et [kasvanud on laste lugemishuvi](#). Vanemad on andnud meile tagasisidet, et lapsel meeldib koos vanematega lehte vaadata ja ka lugeda. Tagasiside ettepaneku põhjal püüame osa teksti (pealkirjad ja osaliselt ka muud materjali) kirjutada trükitähtedes, et ka lapsed saaksid lugemist harjutada.

Ajalehes avaldatu arendab kindlasti laste väljendus- ja aruteluoskusi. Õpetajad viivad läbi selleks lastega individuaalvestlusi, mille tulemused leiavad ajalehes kajastamist. Lisaks saavad lapsed ajalehe [fotode ja piltide põhjal jutustada oma vanematele kogetut](#). Vanemad on andnud meile tagasisidet, et lapsed seda teevad.

Millised on kitsaskohad (parentusvaldkonnad) ja kuidas planeerite nendega tegeleda?

Keskendudes eelkõige Kuldmuna kaudu koostöö arendamisesse, püüame [innustada kõiki rühmi kirjutama](#) Kuldmunasse oma tegemistest. Rahulolu-uuringutes on mõne rühma vanemad välja toonud, et nad on õnnetud, et nende rühma tegemistest vähe kirjutatakse. Lisaks tasuks mõelda, kuidas lehe kaudu veelgi enam last arendada- nt ristsõna igas numbris, mingi nuputamisülesanne.

Lastevanemate paremaks kaasamiseks üritustel osalemiseks või rahulolu- uuringutele vastamiseks pakkusime sellel õppeaastal auhinna enim vastajatega rühma(de)le, milleks on hariduslik [ekskursioon lk 7-8](#). Seda võiks ka tulevastel aastatel jätkata.

Lisaks võib küsida tagasisidet koostööpartneritelt ja lastevanematelt **kohe** peale üritusel osalemist, et saada tagasisidet ja ideid parentuseks.

Ja veel lasteaia valikul oluline informatsioon:

Lisaks eelnevale kolmele näitele, [toimub meil koostöö teiste lasteaedadega](#) jagamaks Samm-sammult metoodika kasutamist ja mõju (tänu meie tegevusele levinud teistesse lasteaedadesse metoodika kasutamine), [ühisürituste organiseerimine ja osalemine](#) teiste Harku valla lasteaedadega ([laulupidu](#), [kunstinäitus](#), teatevõistlus koolieelikutele). Traditsiooniks on saanud ka kaasata lapsevanemaid erinevate näituste osalemisel (sügiskompositsioonid, Sipsikute vana aja asjade näitus [näide nr 2](#)). Edukaks saab lugeda ka koostöö eri asutuste vahel, nt Tabasalu Lastehoiuga ([näide Kröllide rühmast](#)), restoran Luccast, kus lapsed saavad käia [pizzat küpsetamas](#), Harku Vallavalitsusega [lk 13-14](#), Tabasalu Raamatukoguga jne. [Kindlasti soovime selliseid traditsioone ka jätkata ja oleme kõikidele asutustele ja huvigruppidele tänulikud koostöö eest!](#)

Rahulolu-uuringu tulemused koostöö vallas 2015-2018 AK eesmärkidest lähtuvat said täidetud ja annavad tagasisidet, et oleme õigel teel.

Uurimisküsimus rahulolu-uuringus (LV –lapsevanem, P- personaliliige)	2015	2016	2017	2018
Meie lasteaia ajaleht Kuldmuna on huvitav ja vajalik.	LV 78,6% ; 21% ei kasuta allikat 100% P	LV 87,1%; 14 % ei kasuta P 95,8%; 4,2% ei kasuta	LV 80,2%; 19,8% ei kasuta P 90%, 10% ei kasuta	LV 89%; ei kasuta 11% P 91,7%; ei kasuta 10%
Rahulolu korraldatud ühiste tegemistega peredele (traditsioonide väärtustamine); Meie lasteaia traditsioonid toetavad meie lasteaia kultuuri (personal); eesmärk: 90% pigem rahul ja rahul.	P 95% LV 92,3%	P 87,5 LV 89,8	P 95% LV 93,1%	P 95,9% LV 92,8%
Lasteaia maine kujundamiseks meedias ja avalikel üritustel esinemise juhte: artiklid, õpivara avaldamine, esinemine koolitustel, konverentsidel; eesmärk: 5 toimunud ettevõtmist aastas.	100%	100%	100%	100%
Rahulolu koostöö tulemustega- koostöö kõikide oluliste huvigruppidega on toimiv: 85% pigem	P 90% LV 93,3%	P 87,5% LV 97,2%	P 85% LV 98,9%	P 95,8% LV 96,4%

rahul ja rahul (huvigruppide rahulolu uuringu põhjal).				
---	--	--	--	--

Kokkuvõtteks tahame öelda, et väärtuskasvatuse ja väärtusarendusega tegelemine on olnud meie lasteaiale väga õpetlik. Meis on arenenud otsiv vaim, oleme motiveeritud looma laste arenguks parimaid tingimusi ja valmis selleks ka enda tegevust analüüsima, tagasiside küsima „kriitilistelt sõpradelt“ ja peredelt, lastelt, koostööpartneritelt. Kindlasti on need 7 aastat, mil väärtuskasvatus on olnud Tibutare Lasteaia eripäraks eelkõige kasulik lastele, kelle arengu toetamiseks on kasutusele võetud uudseid meetodikaid, koostatud õppemänge, otsitud parimaid võimalusi tulemuste analüüsimiseks ja nii õpetajad kui ka lapsevanemad on märganud positiivseid muutusi laste hoiakutes ja käitumises.

Usume, et see, millele pöörad tähelepanu, muutub tähtsaks. Kui see on tegijale tähtis, siis ta ka pühendab sinna oma energiat. Meie Tabasalu Lasteaias Tibutare pühendame end laste sotsiaalsete oskuste arendamisele nii, et positiivsed väärtushinnangud suunaksid lapsi ka tulevikus tegema otsuseid, mis on nende enda kui ka nendega kokku puutuvate inimeste arengule toeks.

Väärtuskasvatuse töögrupi liikmed ja antud konkursitöö koostajad on:

Elen Anger (rühma Mikid õpetaja, töögrupi juht)

Reeli Simanson (direktor)

Aili Tamm (juhiabi-haridustehnoloog, töögrupi asetäitja)

Ave Peebo (kunstiõpetaja)

Birgit Värno (muusikaõpetaja)

Kaie Kaup (rühma Kiisud õpetaja)

Gaidi Pahverk (rühma Kröllid õpetaja)

Ene Rannamets (rühma Tibud õpetaja)

Marika Kuusmann (rühma Piilud õpetaja)

Merilin Vihand (rühma Sipsikud õpetaja)

Marion Soomre (rühma Sipsikud õpetaja)

Sirje Reinla (rühma Naksid õpetaja)

Helin Laimets (rühma Muumid õpetaja)

Soovime kandideerida tunnustusele „Hea lasteaed kui väärtuspõhine lasteaed 2018“ ja/või „Hea Lasteaia Edendaja“.